

บทบาทภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกปี 2548 ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง จากปัจจัยราคาน้ำมัน เงินเฟ้อที่สูงขึ้น ภาวะภัยแล้ง ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และเศรษฐกิจโลกชะลอตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในวงกว้างที่เหลือน้อยปี 2548 จะมีแนวโน้มดีขึ้น โดยบทบาทภาครัฐจะเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง โดยผ่านการเร่งใช้จ่ายในวงเงินส่วนที่เหลือน้อยปี 2548 ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปถึงการเร่งใช้จ่ายในช่วงต้นปีงบประมาณ 2549 (ตุลาคม-ธันวาคม 2548) และตลอดปีงบประมาณ 2549 ด้วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2548 ส่วนที่ยังไม่ได้เบิกจ่ายมีจำนวนประมาณ 370.3 พันล้านบาท (ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2548 มีการเบิกจ่ายงบประมาณแล้ว 829.7 พันล้านบาท จากงบประมาณ 1,200 พันล้านบาท) โดยมีแนวทางเร่งรัดการใช้จ่ายเงิน โดยการเร่งให้ส่วนราชการทำสัญญาก่อนหน้าผู้ผูกพันภายใน 30 มิถุนายน 2548 ถ้าทำไม่ได้สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานนำไปใช้ใน

ปีงบประมาณ 2548

หน่วย : พันล้านบาท

	งบประมาณ	ณ 30 มิ.ย. 48	ส่วนที่เหลือ
รายจ่ายรวม	1,200.0	829.7	370.3
ประจำ	901.8	672.3	229.5
ลงทุน	298.2	157.4	140.8

ที่มา: GFMIS

ข้อผูกพันตามกฎหมาย หรือหากไม่มีโครงการดังที่กล่าว แต่ส่วนราชการต้องการดำเนินงานโครงการใหม่ที่มีลำดับความสำคัญสูง และพร้อมที่จะดำเนินการได้ทันทีให้เสนอขออนุมัติ ครม. และในกรณีที่ส่วนราชการได้ได้รับงบประมาณแล้วไม่สามารถดำเนินการโครงการตามเป้าหมายได้ ขอให้คืนเงินเพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการอื่นนำไปใช้ในโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล

- สำหรับงบกลางปี 2548 จำนวน 50 พันล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ

การจัดสรร	พันล้านบาท
1. เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	17.0
2. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาจังหวัด สำหรับผู้ว่า CEO	15.0
3. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน SML	9.4
4. ค่าใช้จ่ายแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจน	4.0
5. เงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหาภัยแล้ง	4.6
รวม	50.0

ที่มา : พรบ. งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

เศรษฐกิจและสังคม และค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศรวมอยู่ด้วย 71.5 พันล้านบาท และ ครม. ได้มีมติเร่งรัดการเบิกจ่ายงบกลางดังกล่าวเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 ทั้งนี้ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2548 มีการเบิกจ่ายข้ามปีงบประมาณจำนวน 85.9 พันล้านบาท คงเหลือวงเงินที่ยังไม่ได้เบิกจ่าย 67.2 พันล้านบาท

- การลงทุนของรัฐวิสาหกิจ จำนวน 50 แห่ง วงเงินได้รับอนุมัติเบิกจ่ายทั้งปีงบประมาณ 2548 จำนวน 358 พันล้านบาท แต่คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายภายในสิ้นปีงบประมาณนี้ได้ 271 พันล้านบาท ซึ่ง ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2548 คาดว่าเบิกจ่ายได้ประมาณ 174

โครงการตามนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่สามารถดำเนินการได้เร็วกว่าแผนที่กำหนดได้ในอำนาจหัวหน้าส่วนราชการ หรือนำไปใช้จ่ายสำหรับรายการเงินชดเชยค่าสิ่งก่อสร้าง (ค่า K) ค่าสาธารณูปโภคค้างชำระ ค่าใช้จ่ายในการปรับเปลี่ยนเงินเดือนและค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐที่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและค่าใช้จ่ายอื่นที่เป็น

วันที่ 24 มิถุนายน 2548 ทั้งนี้ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2548 ยังไม่ได้มีการเบิกจ่าย แต่คาดว่าจะมีการเร่งเบิกจ่ายในไตรมาสสุดท้ายของปีงบประมาณ 2548 (กรกฎาคม-กันยายน)

- เงินกันจากงบประมาณปีก่อนข้ามปีงบประมาณ 2545-2547 มียอดวงเงินที่จะจ่ายได้ทั้งสิ้น 153.1 พันล้านบาท ในจำนวนนี้มีรายการค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงโครงสร้างทาง

พันล้านบาท คงเหลือยังไม่ได้เบิก 97 พันล้านบาท ส่วนที่เหลือจากอนุมัติเบิกจ่ายจะเป็นภาระผูกพันเบิกจ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในปีงบประมาณต่อไป อย่างไรก็ตาม ในปี 2548 นี้ การลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ได้รวมถึงการลงทุนของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ (Mega Projects) จำนวน 67.3 พันล้านบาทไว้ด้วยแล้ว และตามแผนการลงทุนจะเพิ่มมากขึ้นในปีต่อไป

แหล่งเงินทุนของโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ ในช่วงปี 2548-2552 มาจากเงินงบประมาณร้อยละ 39 เงินรายได้ของรัฐวิสาหกิจร้อยละ 13 เงินกู้ทั้งในและต่างประเทศร้อยละ 42 และการระดมทุนในวิธีอื่น ๆ อีกร้อยละ 6 โดยรัฐบาลจะยังคงดำเนินนโยบายการจัดทำงบประมาณแบบสมดุล และอยู่ในกรอบความยั่งยืนทางการคลัง

หน่วย : พันล้านบาท

แหล่งเงินทุน	2548	2549	2550	2551	2552	2548-2552	สัดส่วน%
งบประมาณ	9.26	94.60	180.25	193.82	180.01	657.94	39
รายได้รัฐวิสาหกิจ	18.74	37.19	47.86	62.92	55.57	222.28	13
เงินกู้	39.28	114.00	174.62	195.35	191.81	715.06	42
-เงินกู้ในประเทศ	23.76	75.37	112.48	119.33	79.09	410.03	24
- เงินกู้ต่างประเทศ	15.52	38.63	62.14	76.02	112.72	305.03	18
อื่นๆ	0.00	9.56	24.80	34.07	37.04	105.47	6
รวม	67.28	255.35	427.53	486.16	464.43	1,700.75	100

หมายเหตุ: ไม่รวมโครงการ Ongoing ที่ดำเนินการก่อนปี 2548 และยังคงดำเนินการต่อเนื่อง ในช่วงปี 2548-2552
ที่มา: กระทรวงการคลัง ณ วันที่ 14 มิถุนายน 2548

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าภาครัฐยังมีวงเงินคงเหลือที่สามารถใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงสุดท้ายของปีงบประมาณรวมประมาณ 584 พันล้านบาท โดยแยกเป็นวงเงินรายจ่ายลงทุนประมาณ 317 พันล้านบาท ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างมาก และส่วนที่เหลือเป็นวงเงินรายจ่ายประจำอีกประมาณ 267 พันล้านบาท

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม

1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

หากภาครัฐสามารถเร่งรัดการเบิกจ่ายวงเงินส่วนที่เหลือในปีงบประมาณ 2548 ให้เป็นไปตามเป้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ทั้งของภาครัฐและของภาคเอกชน เพราะเมื่อการลงทุนภาครัฐเพิ่มขึ้น จะกระตุ้นภาคเอกชนให้เตรียมพร้อมที่จะขยายการลงทุนในภาคการผลิตที่จะรองรับการลงทุนของภาครัฐและของภาคเอกชนเอง เช่น การผลิตปูนซีเมนต์ เหล็ก วัสดุก่อสร้าง ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น และก่อให้เกิดการจ้างงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในที่สุด

2. คุลบัญชีเดินสะพัด

สำหรับการลงทุนของโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ จะทำให้ความต้องการนำเข้าสินค้าเพิ่มสูงขึ้น เช่น การนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักรเครื่องมือ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเพิ่มแรงกดดันต่อฐานะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการขาดดุลเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม หากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นไปในขนาดที่เหมาะสม และสามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ก็จะส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป